

Beleidsdocument
10-02-2026

Toetsing: visie en beleid

2026-2030

Scholengemeenschap,
voor *onderwijs dat zin geeft*,
voor *vmbo*
havo
atheneum
gymnasium

Vastgesteld in het domein Onderwijs op 22-01-2026
Voorgenomen vastgesteld directie 10-02-2026
Instemming door de MR verleend op 02-03-2026
Vaststelling CMO d.d.12-03-2026

Inhoud

1. Inleiding.....	3
2. Visie op onderwijs.....	4
3. Visie op toetsing en examinering	4
4. Van visie naar beleid.....	5
Bijlagen.....	13
Bijlage 1 – Begrippenlijst	13
Bijlage 2 – Toetsmatrijs	15
Bijlage 3 – Kwaliteitseisen toets	17
Bijlage 4 – format voorblad PTO toets	18
Bijlage 5 – format voorblad SE toets	19
Bijlage 6 – een voorbeeld format van een PTO	20
2526 - Programma van Toetsing Onderbouw inclusief Kerndoelen (PTO).....	20
Periode 1	23
Periode 2	23
Periode 3	24
Periode 4	24

1. Inleiding

De rol van toetsing

Toetsen spelen een belangrijke rol binnen onze school, omdat zij systematisch inzicht geven in de ontwikkeling van leerlingen. Toetsing kan enerzijds vaststellen in welke mate leerlingen de beoogde leerdoelen hebben behaald (summatief) en anderzijds het leerproces van leerlingen evalueren (formatief). Op die manier maakt toetsing het mogelijk om weloverwogen beslissingen te nemen over overgang, bevordering en diplomering. Tegelijkertijd biedt het zowel leraren als leerlingen waardevolle informatie over de voortgang in het leerproces, zodat het onderwijs beter kan worden afgestemd op de behoeften van de leerling.

Doelstellingen toetsbeleid

Dit toetsbeleid beschrijft de uitgangspunten, afspraken en procedures rondom het ontwerpen, afnemen, beoordelen en evalueren van toetsen. Het is opgesteld met meerdere doelstellingen. Allereerst ondersteunt het beleid de validiteit, betrouwbaarheid, transparantie en uitvoerbaarheid van toetsen, zodat een representatief beeld ontstaat van de kennis en vaardigheden van leerlingen. Daarnaast beoogt het beleid eenduidigheid en rechtvaardigheid te waarborgen, zodat leerlingen bij summatieve toetsing op een vergelijkbare en objectieve manier worden beoordeeld, ongeacht vak, docent of klas. Het beleid vergroot bovendien de transparantie binnen de school, opdat leerlingen, ouders en medewerkers weten hoe en waarom er wordt getoetst. Ook draagt het bij aan de professionele kwaliteit van leraren, door duidelijke kaders en richtlijnen te bieden die hen ondersteunen bij het ontwikkelen, afnemen en beoordelen van toetsen.

Tot slot stimuleert het toetsbeleid complementaire inzet van summatieve en formatieve toetsing, zodat beide vormen elkaar versterken in het leerproces.

Voor wie is het toetsbeleid opgesteld

Het toetsbeleid geldt voor alle leerjaren van het vmbo tot en met het vwo binnen de vestigingen van Ubbo Emmius. Het is bedoeld voor alle betrokkenen bij het toetsproces binnen de school: leraren, teamleiders en schoolleiding, examencommissie en uiteraard leerlingen, ouders en verzorgers.

Voor leraren is het beleid van belang, omdat zij verantwoordelijk zijn voor het ontwikkelen, afnemen en beoordelen van toetsen. Voor teamleiders en de schoolleiding ondersteunt het beleid bij borging van de kwaliteit van het onderwijs en de toetsing. De examencommissie gebruikt het toetsbeleid als uitgangspunt voor haar toezichthoudende rol en borgen van de kwaliteit van de schoolexamens. Uiteindelijk staat het beleid in dienst van de ontwikkeling van leerlingen. Het moet ervoor zorgen dat leerlingen en hun ouders of verzorgers duidelijkheid hebben over de wijze waarop de toetspraktijk binnen de school is ingericht en hoe leerprestaties inzichtelijk worden gemaakt.

Niet opgenomen in het toetsbeleid zijn afspraken voor NT2-leerlingen en voor leerlingen die

extra ondersteuning of maatwerk nodig hebben.

Uitvoering en evaluatie van het toetsbeleid

De directies zien toe op de uitvoering van het toetsbeleid. Periodiek bewaken de secties, de schoolleiding en de examencommissie gezamenlijk de kwaliteit van de toetsing en formuleren zij waar nodig nieuwe beleidsdoelen en verbeteracties op het gebied van toetsing. Om die reden is in dit document een apart hoofdstuk opgenomen hoe verdere ontwikkeling kan worden geborgd.

2. Visie op onderwijs

De Ubbo Emmius vestigingen maken onderdeel uit van Scholengroep Trivium. Als Scholengroep Trivium bieden we Gewoon Goud onderwijs voor alle leerlingen in onze regio.

Wij verzorgen kwalitatief goed en thuisnabij onderwijs in de regio. Alle leerlingen worden gezien en zijn welkom. Wij kennen onze leerlingen en zijn ook in dat opzicht nabij.

Het verwerven van kennis en vaardigheden in een veilige, plezierige en motiverende leergemeenschap staat centraal. Leerlingen ontdekken hun mogelijkheden en leren verantwoordelijkheid te nemen voor zichzelf en de wereld om hen heen. Onze leraren geloven in de ontwikkeling van hun leerlingen en moedigen ze aan het beste uit zichzelf te halen.

Vanuit verbondenheid en vakmanschap dragen onze medewerkers bij aan onderwijs dat ertoe doet; onderwijs dat we met trots Gewoon Goud noemen. Dit doen wij niet alleen; wij werken nauw samen met ouders, gemeenten, bedrijven en maatschappelijke organisaties uit de regio.

Gewoon Goud onderwijs betekent dat onze leerlingen worden toegerust op hun functioneren in de maatschappij, als mens, student, werknemer, ondernemer en burger.

3. Visie op toetsing en examinering

Bij Ubbo Emmius streven we naar een toetscultuur waarin leren, groei en ontwikkeling centraal staan. Toetsing is voor ons geen eindpunt, maar een onderdeel van het leerproces: een middel om inzicht te krijgen in waar een leerling staat, waar die naartoe kan groeien en wat daarvoor nodig is. Deze toetscultuur vraagt om een veilige en stimulerende leeromgeving waarin elke leerling zich durft te ontwikkelen. Fouten zijn niet slecht, maar geven waardevolle informatie over het leerproces en als kansen om verder te leren. Toetsing is daarmee geen doel op zich, maar een middel om groei mogelijk te maken – voor leerlingen, leraren en de school als geheel. We willen leerlingen ondersteunen om eigenaarschap over hun leren te nemen door inzicht te geven in leerdoelen, voortgang en vervolgstappen. Leraren gebruiken toetsinformatie om hun onderwijs af te stemmen op de behoeften van leerlingen en om leren gericht te begeleiden.

In toenemende mate werken we met formatief handelen om de voortgang van het leerproces in kaart te brengen en feedback te genereren voor leraar en leerling. De leerling komt er zo achter of de les- en leerstof al wordt begrepen of beheerst. De leraar ziet welke fouten er worden gemaakt en kan de leerling passende feedback geven en het onderwijs hierop aanpassen. De leraar ondersteunt de leerling bij het tussentijds evalueren van de vorderingen die er gemaakt zijn en bij het zetten van de volgende stap. Denken en werken vanuit leerdoelen is essentieel bij formatief handelen. In het kader van toetsing en examinering stimuleren we verschillende vormen van toetsing. Formatieve en summatieve toetsing zien wij als complementair. Formatieve momenten helpen om inzicht te krijgen in leerdoelen en het leerproces van leerlingen; summatieve toetsen leggen vast wat geleerd is. Samen vormen zij een samenhangende toetspraktijk waarin ontwikkeling en beoordeling hand in hand gaan.

Een gedragen toetsbeleid ontstaat door samen te leren en elkaar te inspireren. We stimuleren dat collega's hun ervaringen delen en zich verdiepen in toetspraktijken van naastgelegen (hogere) schoolniveaus. Zo blijven we als gemeenschap in ontwikkeling, verrijken we ons toetsklimaat, de doorlopende leerlijnen en zorgen we voor een goede aansluiting op het vervolgonderwijs.

Zo gebruiken wij toetsing niet alleen om te meten, maar vooral om te leren, te groeien en ons onderwijs voortdurend te verbeteren.

4. Van visie naar beleid

1. Ontwikkeling van toetsen

a. Formatieve toetsen

Doel van formatieve toetsing	Formatieve toetsvormen maken onderdeel uit van formatief handelen. Deze momenten helpen om inzicht te krijgen in de vordering in het behalen van leerdoelen en het leerproces van leerlingen, voor zowel de leraar als de leerling zelf.
Uitgangspunten formatieve handelen	Bij de inzet van formatief handelen hanteren leraren de volgende uitgangspunten: <ul style="list-style-type: none"> • Leraren formuleren en communiceren heldere leerdoelen en succescriteria, zodat leerlingen weten wat er van hen verwacht wordt. • In elke periode worden passende formatieve evaluatiemomenten ingezet om de voortgang van leerlingen te volgen. • Leraren geven tijdige, gerichte en positieve feedback die leerlingen helpt vervolgstappen in hun leerproces te bepalen. • Leerlingen krijgen de gelegenheid om op basis van feedback hun werk te verbeteren en leerdoelen alsnog te behalen voordat een summatieve toets gepland staat. • Leraren stimuleren actieve betrokkenheid en reflectie van leerlingen op hun eigen leren.

b. Summatieve toetsen

Doel van summatieve toetsen	Summatieve toetsen leggen vast wat geleerd is en worden ingezet bij beslismomenten. Hiervoor moeten zij representatief zijn voor het voorafgaande onderwijs, zowel wat betreft inhoud als niveau van les- en leerstofbeheersing en vaardigheden. De leerdoelen zijn hierin richtinggevend; leerdoelen geven aan wat een leerling moet kennen of kunnen na afloop van een les of lessenserie.
Onderbouw	Leraren/secties toetsen jaarlijks het toetsprogramma in de onderbouw aan de gestelde kerndoelen zoals opgesteld door het SLO. Om te garanderen dat alle leerlingen aan de vereiste kerndoelen voldoen zoals opgesteld door het SLO, maken we gebruik van een PTO. Onder kopje '11. Overige ontwikkelingen rondom toetsbeleid' is hier meer over opgenomen.
Bovenbouw	Voor elke opleiding is er voor de bovenbouw een programma toetsing en afsluiting (PTA) opgesteld. In het PTA zijn toetsen opgenomen die een afsluitend karakter hebben en eindtermen dan wel schooleigen onderdelen toetsen (summatieve toetsing). In het examendossier staan alle resultaten

	van de toetsen uit het PTA. De mogelijke toetsvormen van PTA-onderdelen worden in het PTA vermeld.
Ruimte voor maatwerk	Het toetsprogramma geeft ruimte voor maatwerk voor individuele leerlingen zoals verdieping, verbreding of versnelling.
Theorietoetsen	
Kwaliteitseisen	<p>Bij het opstellen van summatieve toetsen, waaronder een schoolexamen, wordt gebruik gemaakt van een toetsmatrijs (zie bijlage 1).</p> <p>Elke sectie waarborgt dat toetsen voldoen aan de eisen van validiteit, betrouwbaarheid en bruikbaarheid (zie bijlage3).</p> <p>Het schoolexamen wordt vervolgens vastgesteld door minimaal twee collega's, het vier-ogen-principe. Hierbij nemen zij altijd de kwaliteitseisen als uitgangspunt (a.d.h.v. bijlage 2 en 3).</p>
Opmaak SE-toets	<p>Het SE is voor leerlingen herkenbaar (en voorspelbaar) als SE. Dit betekent dat de lay-out van SE toetsen en summatieve toetsen volgens een standaard format (zie bijlage 4 en 5) wordt gemaakt. Er een huisstijl voor SE-toetsen is, een gelijk lettertype (Arial 12) en een duidelijk nummering van vragen en figuren.</p> <p>Op het voorblad staat verder altijd vermeld:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Vak; ○ Leerjaar; ○ Versie; ○ Toetsweek; ○ Reguliere toets of herkansing; ○ Toetsduur; ○ Aantal opgaven; ○ Totaal aantal te behalen punten; ○ Cesuur ○ Eventueel toegestane hulpmiddelen; ○ Eventueel nadere instructies voor de leerling.

2. Communicatie over toetsing en examinering

Informereren van leerlingen	Uitleg over de algemene gang van zaken rondom toetsen en schoolexamen. (PTA en examenreglement) wordt door de mentor gegeven.
PTO's	Elke vestiging werkt met PTO's. Deze zijn voor intern gebruik. De vakdocent draagt zorg voor de communicatie van het studieprogramma per periode.
PTA's en examenreglement	<ul style="list-style-type: none"> • In het PTA wordt de wijze van toetsen en beoordelen per sectie weergegeven. De sectie licht hierin toe hoe de opbouw van het toetsprogramma is vormgegeven en welke toetsvormen zijn gekozen. • Regels rondom de schoolexaminering (termijnen, herkansingen, inzage gemaakt werk, etc.) zijn opgenomen in het examenreglement en gepubliceerd op de website. • PTA's en het examenreglement worden aan het begin van het schooljaar gepubliceerd op de website, maar uiterlijk vóór 1 oktober.

	<ul style="list-style-type: none"> • Het PTA wordt aan het begin van het jaar door de vakdocent uitgelegd aan de leerling. • Schoolexamens worden gepubliceerd via Magister. • Ouders worden actief geïnformeerd (b.v. door ouderinformatieavonden, berichten via memomails en Magister).
Slagingspercentages en gemiddelde examencijfers	De slagingspercentages en gemiddelde examencijfers worden gepubliceerd op Scholenopdekaart.nl. Op de website wordt hiernaar verwezen. Slagingspercentages worden daarnaast opgenomen in de schoolgids.

3. Afname van toetsen

Plaats van afname	<ul style="list-style-type: none"> • Toetsen worden in de regel op school afgenomen. • Voor leerlingen die thuis zitten, een functiebeperking hebben e.d. kan een toets op aangepaste wijze worden afgenomen.
Studeerbaar programma	<p>We dragen zorg voor een studeerbaar programma. Dit betekent dat in geval van summatieve toetsen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - leerlingen tijdig worden geïnformeerd, namelijk uiterlijk tien schooldagen vòòr de start van de toetsafname, over toetsroosters/toetsafnames; - toetsen evenwichtig worden verspreid over het schooljaar, hiervoor gelden onder andere de volgende limieten: <ul style="list-style-type: none"> o maximaal twee toetsen op een dag (één per dag wenselijk) o maximaal vier toetsen per week <p>Deze limieten zijn niet van toepassing op toetsweken, inhaaltoetsen en herkansingen. Hiervoor zijn geen limieten vastgesteld;</p> <ul style="list-style-type: none"> - er alleen functioneel getoetst wordt in relatie tot leerdoelen, eindtermen en het achterhalen van leeropbrengsten. <p>Tevens geldt verder dat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - toetsing een opbouw kent, zodat leerlingen niet direct ontmoedigd raken door de hoeveelheid te leren stof, moeilijkheid van een toets of de lengte ervan; - het PTA voldoende dekkend is voor de eindtermen van het betreffende vak en heeft een afsluitend karakter. Dat betekent dat de onderdelen daadwerkelijk worden afgesloten, niet meer terugkomen en niet dubbel worden getoetst. Als een docent/sectie gegrond kan formuleren waarom een eindterm wel vaker voorkomt, dan is dat toegestaan; - elke sectie/afdeling bewuste keuzes maakt en deze kan uitleggen ten aanzien van wat daarnaast in het SE getoetst 'mag' worden.
Aangepast beleid NT/2 ondersteuningsbehoeften	Afspraken hierover zijn opgenomen in specifiek beleid waarin is vastgelegd welke passende voorzieningen en faciliteiten per type toets (mondeling, schriftelijk of praktijk) kunnen worden toegekend, zowel binnen het Programma van Toetsing en Afsluiting (SE/CE) als binnen het voortgangsdossier

4. Beoordeling en normering

Bovenbouw	<ul style="list-style-type: none"> • Normering is vooraf bij leerlingen bekend. • Beoordeling vindt plaats aan de hand van de vastgestelde beoordelingscriteria. • De puntenverdeling dient aangegeven te worden op de toets/SE. • Elke sectie controleert jaarlijks het PTA op aansluiting bij de eindtermen.
Bijstelling normering	<ul style="list-style-type: none"> • Indien nodig doet de docent voorstellen aan de sectie voor aanpassingen van de normering. Bijstelling van de normering vindt altijd plaats op basis van een analyse van de toets (zie meer over analyse van de toets onder kopje '10. Kwaliteitsborging'). • Na correctie vindt er overleg plaats in sectie en met TL om, indien nodig, de normering aan te passen.

5. Uitslag van toetsen

Delen van toetsresultaten	De eigen toetsresultaten zijn voor ouders en leerlingen inzichtelijk in Magister. De uitslag van toetsen wordt uiterlijk binnen 10 schooldagen na afronding van de toetsafname met de leerlingen gedeeld. Uitslagen van toetsen worden op schooldagen tussen 16.30 en 16.45 uur gepubliceerd in Magister.
Bezwaar indienen door leerling over de uitslag	<p>Als een leerling bezwaar wil aantekenen tegen de uitslag van een toets, dan geldt hiervoor voor de onderbouw een termijn van vijf schooldagen na het ontvangen van mondelinge feedback. De leerling tekent dit bezwaar schriftelijk (per mail) aan bij de desbetreffende leraar. In het geval van een meningsverschil, wordt de teamleider erbij betrokken door de desbetreffende leraar.</p> <p>De procedure voor het aantekenen van bezwaar tegen de uitslag van een toets in de bovenbouw is opgenomen in het geldende examenreglement.</p>

6. Uitslag en feedback toetsresultaten

Tijdige en bruikbare feedback voor leerlingen	<p>Leerlingen krijgen tijdige, opbouwende en adequate feedback op hun getoetste (zowel formatief als summatief) leerresultaten. Leerlingen moeten deze feedback kunnen gebruiken voor hun verdere leerproces.</p> <p>De mondelinge feedback:</p>
---	--

	<ul style="list-style-type: none"> - volgt zo kort mogelijk op het maken van de toets (maar uiterlijk 10 schooldagen na afname van de toets); - geeft inzicht in de beheersing van de vakinhoud op de onderdelen reproductie, toepassing en inzicht; - geeft inzicht in de leeraanpak van de leerling en bevat suggesties/specifieke tips voor de leerling om deze te verbeteren; - stimuleert de leerling regelmatig om goed te leren en zich daarmee verantwoordelijk te voelen voor zijn eigen leerproces.
Feedback t.b.v. onderwijsverbetering	Leraren gebruiken toetsresultaten om het onderwijs verder te verbeteren.

7. Inzage en bewaren van toetsen

Naast het bespreken van het gemaakte werk, heeft de leerling recht op inzage van de toetsen. De leraar biedt een moment aan waarbij de toets ingezien kan worden indien de leerling bijvoorbeeld ziek was tijdens het bespreekmoment. Dit betekent dat ook het beoordelingsmodel beschikbaar is voor de leerling.

Voor SE-CE toetsen zijn de regels over inzage en bewaren gepubliceerd in het examenreglement.

8. Herkansingen en inhaal mogelijkheden

Herkansing	In principe zijn er 3 versies per toets: 1 reguliere versie, 1 inhaalversie, 1 herkansing.
Door geldige reden toets gemist	Leerlingen die toetsen gemist hebben, halen deze in na herstel en/of terugkeer op school. Het inhalen van toetsen is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van leraar en leerling.
Notering nog in te halen toets in leerlingvolgsysteem	Zolang de toets nog niet is ingehaald, zal deze met een INH worden gemarkeerd in het leerlingvolgsysteem.

9. Handelingswijze bij onregelmatigheden die niet vallen onder het examenprogramma

Onregelmatigheden tijdens toets(onderdeel)	Indien een leerling zich schuldig maakt of heeft gemaakt aan enige onregelmatigheid bij een toets of toetsonderdeel, wordt er overleg gepleegd over het vervolg.
Ongeoorloofde afwezigheid toets	Hoewel ook een ongeoorloofde afwezigheid wordt gezien als onregelmatigheid, wordt dit niet met het cijfer één aangemerkt in het leerlingvolgsysteem, maar met INH. Het dossier van de leerling is dan niet compleet. Aan het eind van het schooljaar mogen er geen INH meer in het leerlingvolgsysteem staan, leerlingen kunnen anders niet doorstromen.

10. Kwaliteitsborging

Toetsanalyse na elke toets	De docent analyseert de resultaten: <ul style="list-style-type: none"> - Zijn de resultaten opvallend goed of slecht (meer dan 1 punt afwijking)? - Hoe is de verdeling binnen de klas te verklaren? - Welke vragen zijn opvallend goed of slecht gemaakt?
----------------------------	---

	<p>Als de beantwoording van bovenstaande vragen de docent aanleiding geeft om de toets, de toetsinstructie en/of de normering bij te stellen, dan doet hij voorstellen aan de sectie.</p> <p>De bevindingen en vervolgstappen van de analyse worden gedeeld met het managementteam.</p>
Toetsanalyse na elke toetsperiode	<p>De sectievoorzitter bespreekt en evalueert samen met de sectie de resultaten van de toetsen/de leeropbrengsten (bijv. cijfers per klas, vragen in een toets). De uitkomsten worden in de volgende periode en bij het opstellen van de nieuwe toetsen meegenomen</p> <p>De uitkomsten van toetsanalyses worden meegenomen in de ontwikkeling van nieuwe toetsen en in de jaarlijkse herziening van het PTA.</p> <p>De bevindingen en vervolgstappen worden ook nu gedeeld met het managementteam.</p>
Overleg sectie en directie over toetskwaliteit	<p>Het waarborgen van de kwaliteit van de examens is ieder jaar onderwerp van gesprek op de agenda van het overleg tussen sectie en directie. Input voor dit gesprek zijn de eind- en schoolexamenanalyses. De sectievoorzitter bespreekt de uitkomst en neemt die mee terug naar sectie</p>
Borging van kwaliteit	<p>De examencommissie borgt de kwaliteit van de examens (zie kopje '12. Rollen en verantwoordelijkheden').</p>
Verantwoording van kwaliteit	<p>Het bestuur verantwoordt jaarlijks de kwaliteit van toetsing, zie kopje '12. Rollen en verantwoordelijkheden'.</p>
Professionalisering docenten	<p>Leraren krijgen de mogelijkheid om te professionaliseren m.b.t. toetsexpertise. Er worden scholingsmogelijkheden aangeboden voor alle geledingen waar (toets)expertise achterblijft.</p> <p>Contact met andere vestigingen en scholen wordt gestimuleerd en gefaciliteerd (zie rollen en verantwoordelijkheden onder 'managementteam') om kwaliteit verder te versterken.</p>

11. Overige ontwikkelingen rondom toetsbeleid

Ontwikkeling PTO's	<p>Om te garanderen dat alle leerlingen aan de vereiste kerndoelen voldoen zoals opgesteld door het SLO, maken we gebruik van een PTO. Hiervoor is een format ontwikkeld. (bijlage 5)</p>
--------------------	---

12. Rollen en verantwoordelijkheden

Leraren	<p>Dragen o.a. zorg voor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - correcte afname van de toets; - tijdige terugkoppeling van behaalde leerresultaten; - tijdige bespreking van toetsen; - analyse van toetsresultaten (zie kopje '11. Kwaliteitsborging'); - inzage van de toetsen. <p>Daarnaast zorgt de vakleraar voor uitleg over het PTA aan leerlingen.</p>
Sectie	<p>Draagt o.a. zorg voor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ontwikkeling toetsen; - analyse van toetsen (zie kopje '11. Kwaliteitsborging');

	<ul style="list-style-type: none"> - bijstelling van toetsen (indien nodig); - jaarlijkse analyse van eindexamen- en schoolexamenresultaten. De sectievoorzitter bespreekt de resultaten en bevindingen met het managementteam; - actueel houden en verantwoorden van PTA, conform workflow PTA.
Mentoren	<p>Dragen o.a. zorg voor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - uitleg over de algemene gang van zaken rondom toetsen en schoolexamens (PTA en examenreglement); - monitoring van leerresultaten en leggen de relatie tussen inzet, resultaten en studievaardigheden van hun mentorleerlingen; - [ondersteuning van leerlingen?] bij reflectie op vakoverstijgende vaardigheden die centraal staan in de betreffende leerweg/jaarlaag.
Managementteam	<p>Draagt o.a. zorg voor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - jaarlijks controle examenonderdelen in het PTA, conform workflow PTA; - opvolging van de jaarlijkse bespreking met de sectievoorzitters over de analyse van de eindexamen- en schoolexamenresultaten. - een schoolverlatersonderzoek (evaluatie onder oud-leerlingen) waarbij gerichte vragen genomen worden over de toetsing en examinering in de bovenbouw - Is verantwoordelijk voor de nakoming workflow PTA (opname in kwaliteitskalender). <p>Faciliteert o.a.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - planning toetsweken; - scholing t.b.v. vergroting toetsexpertise; - vestigingsoverstijgend overleg tussen leraren om van elkaar te leren ter versterking toetskwaliteit; - kwaliteitsborging toetsing, waaronder toetsanalyses door secties per toetsperiode en jaarlijkse analyse van (school)examenresultaten door secties door analyse uit te zetten en bevindingen op te vragen en te bespreken met de secties; - ...
Bestuur	<p>Verantwoordt jaarlijks in het jaarverslag de kwaliteit van toetsing en examinering. Daarbij baseert het bestuur zich o.a. op het verslag van de examencommissie en de geanalyseerde resultaten (o.a. slagingspercentages, SE-CE-verschil).</p>
Afdeling Onderwijs en Kwaliteit	<ul style="list-style-type: none"> • Controleert jaarlijks examenonderdelen in het PTA, conform workflow PTA. • Adviseert jaarlijks de directie over kwaliteit van PTA aan de hand van de wettelijke kaders en kan suggesties doen over de inhoud op onderwijskundig vlak.
Expertgroep toetsdeskundigen	<p>In schooljaar 2025-2026 werken de toetsexperts aan een concretisering van een implementatieplan inclusief hun rol en taakinvulling van de werkgroep toetsexperts, toetsdeskundigen en MT's. Zodra dit gereed is, wordt dit opgenomen als update in het toetsbeleid. Hierdoor is mogelijk ook sprake van een update in verantwoordelijkheden voor het MT.</p>
Examencommissie	<p>Borgt de kwaliteit van toetsing en examinering en stelt jaarlijks een verslag op voor de directie van haar bevindingen en adviezen. Het verslag wordt gedeeld met de directie, examensecretarissen en bevoegd gezag.</p>

--	--

Bijlagen

Bijlage 1 – Begrippenlijst

Formatieve toetsing	Lesactiviteit die tot doel heeft om gegevens te verzamelen voor feedback richting de leerling over waar deze momenteel staat in de eigen ontwikkeling met betrekking tot één of meerdere leerdoelen.
Summatieve toetsing	Opdracht die wordt beoordeeld volgens een beoordelingsmodel en een normering om vast te stellen in welke mate een leerling voldoet aan één of meerdere leerdoelen.
PTO	Programma van Toetsing Onderbouw.
PTA	Programma van Toetsing en Afsluiting.
SO	Schriftelijke overhoring. Dit betreft (vaak) een tussentijdse toets over een bepaalde hoeveelheid les- en leerstof. Een SO telt minder zwaar mee voor het rapport dan een toets.
SE	Schoolexamen
CE	Centraal examen
Toets	Een test over de gehele hoeveelheid aan aangeboden les- en leerstof.
Beoordeling	Het waarderen van een prestatie van een leerling, kwalitatief (feedback) en/of kwantitatief (cijfer).
Cijfer	Kwantitatieve weergave van het behaalde niveau van een leerling.
Cesuur	De grens tussen onvoldoende en voldoende.
Diagnostische toets	Toets aan het begin van een leertraject om het beginniveau en leerbehoeften van leerlingen in kaart te brengen
Voortgangstoets	Toets die inzicht geeft in de voortgang van leerlingen tijdens een leerproces.
Formatieve evaluatie.	Breder begrip dan formatieve toetsing; alle activiteiten die informatie opleveren om leren te verbeteren.
Summatieve evaluatie	Evaluatie bedoeld om leerresultaten vast te stellen aan het einde van een leerperiode.
Praktische opdracht (PO)	Opdracht waarbij vaardigheden, toepassing en/of onderzoek centraal staan.
Handelingsdeel	Verplicht onderdeel van het schoolexamen dat met 'voldoende/onvoldoende' wordt beoordeeld.
Validiteit	De mate waarin een toets meet wat hij beoogt te meten
Betrouwbaarheid	De mate waarin een toets consistente en reproduceerbare resultaten oplevert.
Transparantie	Duidelijkheid voor leerlingen over doelen, beoordelingscriteria en weging.
Objectiviteit	De mate waarin beoordeling onafhankelijk is van de beoordelaar.
Beoordelingsmodel	Overzicht van criteria en bijbehorende scores of oordelen.
Rubric	Beoordelingsinstrument met uitgewerkte kwaliteitsniveaus per criterium
Weging.	Het relatieve gewicht van een toets of opdracht in het rapport- of eindcijfer.
Feedback	Informatie aan de leerling over de kwaliteit van het geleverde werk en hoe deze verbeterd kan worden.
Feedforward	Gericht advies over vervolgstappen in het leerproces
Zelfevaluatie	Leerling beoordeelt het eigen leerproces of product

Peerfeedback	Leerlingen geven feedback op elkaars werk.
--------------	--

Bijlage 2 – Toetsmatrijs

Toetsmatrijs in 5 stappen

- 1 Bepaal de onderwerpen die in de toets komen
- 2 Kies de gewenste vaardigheidsniveaus (taxonomie)
- 3 Bepaal de punten/weging voor elk onderwerp in de toets
- 4 Stel het aantal vragen per onderwerp vast
- 5 Verdeel de vragen en punten over de verschillende vaardigheidsniveaus

Voorbeeld toetsmatrijs

1 Deze kolom bevat de onderwerpen die gedekt moeten worden met de betreffende toets. Probeer het aantal onderwerpen in een toets beperkt te houden.

2 Deze kolommen bevatten de vaardigheden uit de gekozen taxonomie. Hiermee beslis je welke vaardigheden er bij het betreffende onderwerp verwacht worden van de leerling. Je kan zelf kiezen welke taxonomie je gebruikt. Voorbeelden van taxonomieën zijn Bloom, RTTI of Romizowski.

Onderwerpen	Vaardigheden Bloom						Aantal vragen	Punten/weging
	Onthouden	Begrijpen	Toepassen	Analyseren	Evaluëren	Creëren		
Rekenen	1 vraag 5 punten	1 vraag 5 punten	2 vragen 10 punten				4	20
Tabellen		2 vragen 10 punten		1 vraag 10 punten			3	20
Formules	2 vragen 10 punten	1 vraag 10 punten	2 vragen 15 punten				5	35
Verbanden	1 vraag 5 punten	1 vraag 10 punten		1 vraag 10 punten			3	25
Aantal vragen	4	5	4	2			15	100
Aantal punten	20	35	25	20				

5 De getallen in het midden geven het aantal vragen aan dat gewijd moet worden aan een bepaald onderwerp op een bepaald vaardigheidsniveau. Het aantal punten geeft de weging van de vragen weer. Het kan dan zo zijn dat één vraag bij een bepaalde vaardigheid net zo zwaar meetelt als twee vragen bij een andere vaardigheid. Je kan bij het toewijzen van punten bijvoorbeeld rekening houden met de moeilijkheidsgraad van de vraag of vaardigheid, de grootte van het verwachte antwoord, hoeveel tijd besteed is aan het onderwerp, wat je voornaamste toetsdoel is. We gaan in het voorbeeld uit van 100 punten in totaal.

4 Deze kolom geeft het totale aantal vragen per onderwerp weer.

3 Deze kolom geeft het totaal te behalen punten per onderwerp weer. Hieraan zie je hoe zwaar het onderwerp meeweegt. Dit komt vaak overeen met de hoeveelheid instructie/tijd die aan het onderwerp besteed is.

Wil je meer weten over de verschillende taxonomieën? Lees dan het artikel 'Taxonomieën' op ons Citolab Kennisplein!

Bijlage 3 – Kwaliteitseisen toets

<p>Validiteit <i>Meet je toets wat hij beoogt te meten?</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Is de toets afgestemd op de leerdoelen? • Past de toetsvorm bij de leerdoelen? • Is de toets representatief zowel voor de leerdoelen als de taxonomie-niveaus? • Zijn de opgaven een indicatie voor het te meten begrip? • Heeft de toets een voorspellende waarde?
<p>Betrouwbaarheid <i>Het afnemen van de toets geeft bij herhaling het zelfde resultaat.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Heeft de toets voldoende lengte? • Zijn de opgaven eenduidig geformuleerd? • Is de beoordeling zoveel mogelijk onafhankelijk van een specifieke beoordelaar? • Zijn de afnameomstandigheden zoveel mogelijk gelijk? • Zijn toevallige meetfouten uitgesloten?
<p>Transparantie <i>De leerling weet wat die kan verwachten.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • De toetsstof is beschreven en staat op een voor de leerling toegankelijke plek. • De toetsvorm en de opgavevorm zijn bekend. • De leerling weet hoeveel punten per vraag behaald kan worden. • De leerling weet wat voor antwoord wordt verwacht. (bv. t.a.v. de lengte van het antwoord) • De cesuur is bekend. • De lengte van de toets is bekend. • De toetsduur is bekend. • De leerling heeft inzage achteraf. • De leerling kan controleren dat er goed is nagekeken. • Het beoordelingsmodel is vooraf bekend gemaakt aan de leerling

Bijlage 4 – format voorblad PTO toets

Vak		
Naam: _____	Niveau: Versie: Toetsduur:	<u>Cijfer</u>
Klas: _____		_____
Docent: _____		Punten
Datum: _____		_____
<p>Omschrijving toets:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dit proefwerk bestaat uit vragen. - Voor deze proeftoets zijn maximaal 23 punten te behalen. - Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden. - Eventueel toegestane hulpmiddelen: - Nadere instructies: 		

Bijlage 5 – format voorblad SE toets

Toets:

Leerjaar

Versie:

Niveau:

docent	
Onderwerp:	
Eindtermen:	
Functie van de toets:	SE
Toetsvorm:	
Magistercode:	
Afnamedatum of periode:	
Aantal vragen/opdrachten:	
Maximale score:	
Cesuur:	
Tijdsduur van de toets:	
Beschikbare hulpmiddelen:	

Bijlage 6 – een voorbeeld format van een PTO 2526 - Programma van Toetsing Onderbouw inclusief Kerndoelen (PTO)

Vak:

Niveau:

Leerjaar:

Kerdoelen

Bij het opstellen van het Programma van Toetsing en Overgang (PTO) wordt altijd uitgegaan van de kerndoelen die het onderwijs biedt.

Iedere toets is gekoppeld aan één of meerdere kerndoelen, zodat duidelijk is welke leerdoelen worden getoetst en behaald.

Kerdoelen kunnen gedurende het schooljaar meerdere keren terugkomen in verschillende toetsen en lessen. Dit is wenselijk om herhaling en verdieping te waarborgen. Als bepaalde kerndoelen niet behaald kunnen worden of niet aan bod komen, wordt dit expliciet vermeld onderaan het PTO-document.

Daarnaast kunnen kerndoelen ook buiten de toetsmomenten in reguliere lessen worden behandeld. Deze aanvullende verwerking hoeft niet in het PTO zelf te worden opgenomen, maar kan apart worden gedocumenteerd om inzicht te geven in de totale dekking van de kerndoelen gedurende het jaar. Ook dit kan onderaan het PTO worden neergezet.

Verder staat er 'Lesdoelen die je behaalt om tot het niveau van toetsing te komen' hiermee wordt gekeken naar de inhoud van de lessen en hoe de lessen aansluiten om uiteindelijk het niveau te behalen die benodigd is om de toets te maken en daarbij ook het kerndoel te toetsen. Toetsen moeten dus inhoudelijk kloppen met de lesdoelen.

De toetsen in dit PTO zijn gebaseerd op de vooraf vastgestelde lesdoelen. Deze lesdoelen zorgen ervoor dat leerlingen het niveau bereiken dat nodig is om de toets te maken.

Toetsen moeten inhoudelijk aansluiten bij:

- ***De behandelde lesstof en de bijbehorende lesdoelen.***
- ***De kerndoelen zoals opgenomen in het curriculum.***

Hiermee wordt geborgd dat toetsing een logisch vervolg is op het onderwijsproces en dat de relatie tussen lesdoelen, kerndoelen en toetsing transparant is.

Hieronder een overzicht van alle kerndoelen voor het vak (.....) Alle kerndoelen zijn overzichtelijk uitgewerkt in het document van het SLO. <https://www.slo.nl/publish/pages/23189/kerndoelen-voortgezet-onderwijs-slo-2025-tweede-druk.pdf>

Vakgebied	Vanaf bladzijde nr.
Nederlands	16
Rekenen en wiskunde	30
Burgerschap	42
Digitale geletterdheid	50
Mens en maatschappij	60
Mens en natuur	72
Moderne vreemde talen	86
Kunst en cultuur	102
Bewegen en sport	112

Maak hieronder een overzicht van alle kerndoelen die in het document staan van het SLO voor jullie vak.

Domein	Kerdoel

Periode 1

Toetsnaam	Lesdoelen die je behaalt om tot het niveau van toetsing te komen	Toetsvorm	Weging	Kerdoelen
<i>Noteer hier de naam van de toets die ook zichtbaar wordt in magister</i>	Je leert <ul style="list-style-type: none"> <i>Noteer hier alle lesdoelen die aan bod komen in de lessen als voorbereiding op de toets</i> 	<i>Noteer hier de toetsvorm</i>	<i>Noteer hier hoe vaak de toets meetelt</i>	<i>Noteer hier welke kerndoelen er worden getoetst</i>
	Je leert <ul style="list-style-type: none"> 			
	Je leert <ul style="list-style-type: none"> 			

Periode 2

Toetsnaam	Lesdoelen die je behaalt om tot het niveau van toetsing te komen	Toetsvorm	Weging	Kerdoelen
	Je leert <ul style="list-style-type: none"> 			
	Je leert <ul style="list-style-type: none"> 			
	Je leert <ul style="list-style-type: none"> 			

Periode 3

Toetsnaam	Lesdoelen die je behaalt om tot het niveau van toetsing te komen	Toetsvorm	Weging	Kerdoelen
	Je leert •			
	Je leert •			
	Je leert •			

Periode 4

Toetsnaam	Lesdoelen die je behaalt om tot het niveau van toetsing te komen	Toetsvorm	Weging	Kerdoelen
	Je leert •			
	Je leert •			
	Je leert •			

Aanvullende vragen voor verantwoording kerndoelen

Welke kerndoelen zijn in dit PTO niet behaald?

Geef aan welke kerndoelen niet zijn afgedekt en waarom.

Wat is de reden dat deze kerndoelen niet behaald konden worden?

Bijvoorbeeld: tijdgebrek, inhoudelijke keuze, verschuiving naar een ander leerjaar.

Op welke manier en op welk moment komen deze kerndoelen alsnog aan bod?

Beschrijf hoe deze kerndoelen in reguliere lessen of andere activiteiten worden behandeld.

Hoe wordt geborgd dat leerlingen alsnog voldoende oefenen met deze kerndoelen?

Denk aan extra opdrachten, projectwerk, herhaling in latere lessen.

Zijn er kerndoelen die gedurende het jaar herhaaldelijk terugkomen in de lessen?
Zo ja, welke en op welke momenten?

Maak hieronder een checklist voor alle kerndoelen.

Domein	Kerdoel nummer	Omschrijving	Getoetst	In de les behandeld	Opmerkingen
			☐	☐	
			☐	☐	
			☐	☐	
			☐	☐	
			☐	☐	
			☐	☐	
			☐	☐	
			☐	☐	
			☐	☐	
			☐	☐	
			☐	☐	
			☐	☐	
			☐	☐	
			☐	☐	
			☐	☐	